

Рекреаційно-туристичні ресурси України

Україна, володіючи численними історичними та культурними цінностями, унікальними рекреаційними ресурсами, зможе досягти значного економічного ефекту в туристичному бізнесі. Туризм визнано одним з пріоритетних напрямків національної культури й економіки. І це повністю погоджується зі світовими тенденціями, які свідчать, що туристична сфера буде індустрією ХХІ століття. Природно-кліматичні та історичні умови створили на Україні потужну ресурсну базу для розвитку туристично-рекреаційної індустрії, та розбудови відповідної інфраструктури. Основними факторами привабливості рекреаційно-туристичних ресурсів є природа, клімат, мистецтво, історія, харчування, архітектура, релігія.

Уся територія України характеризується виключно сприятливими умовами для проведення різних видів туристичної діяльності та наявністю різноманітних рекреаційних ресурсів для відпочинку і лікування населення. У навчальному посібнику: **Кузик С.П. Географія туризму. - К.: Знання, 2011**, дана оцінка природних, рекреаційних та історико-культурних туристичних ресурсів України.

В Україні є великі рекреаційні ресурси, які мають міжнародне значення. Природний потенціал України складають узбережжя Чорного та Азовського морів, рельєф, водні (понад 70 тис. річок, більш як 3 тис. природних озер і 22 тис. штучних водоймищ), лісові, рослинні та тваринні ресурси. Родовища лікувальних грязей, а також мінеральних і радонових вод входять до рекреаційного потенціалу нашої країни, який має не тільки внутрішнє, але й міжнародне значення. В Україні створено 11 національних природних парків, 15 державних заповідників, заказники, дендропарки, пам'ятники садово-паркового мистецтва, які належать до природоохоронних територій.

Українські Карпати... Вже сама назва викликає приємні відчуття, нагадує чарівну співанку-коломийку про цей унікальний і величний край, який асоціюється з дивною, давньою-прадавньою казкою, і тоді виринає в серці колись почута гуцульська мелодія про оброслі смерековими ясновидами високі гори, а голос трембіти кличе відвідати цю благодатну, незагненну і чарівну землю. Книга Зачаровані Карпати : Заповідники та національні природні парки Закарпаття / Під заг. ред. Ф. Д. Гамора, В. І. Камендаря. - Ужгород : Карпати, 2005 – це своєрідне запрошення до захопливої подорожі заповідними місцями Карпатських Гір. Це видання дасть можливість глибше пізнати унікальну природу Карпатського біосферного заповідника, Ужанського національного природного парку, Національного природного парку “Синевир”, ландшафтного парку “Зачарований край” – найзначніших природоохоронних територій Закарпаття.

Південь України. Благодатний край, де жаркий родючий степ зустрічається з прохолodoю чорноморських хвиль. Тут багато унікальних місць, які можна використовувати для найвишуканіших подорожей та відпочинку.

Всесвітньо відомий біосферний заповідник „Асканія-Нова” – єдина в Європі ділянка типчаково-ковилового степу, якого ніколи не торкався плуг. Фрідріх Фальц-Фейн у 1898 році в своєму родовому маєтку за власною ініціативою першим у світі вилучив з господарського використання ділянку своїх угідь, яка стала праядром теперішнього найбільшого у Європі (11054 га) заповідного типчаково-ковилового степу. Про історію цього дивосвіту, його творців та захисників, про досвід природоохоронної діяльності, декоративного садівництва, зеленого будівництва та захисного лісорозведення розповідає книга: **Курдюк М. Г. Подорож у дивокрай. - Ічня : ПП "Формат", 2010.**

Регіональні ландшафтні парки “Кінбурнська коса” та “Гранітно-степове Побужжя”, цілющі грязі Тилигульського і Бейкішського лиманів, національний археологічний заповідник “Ольвія” – ось далеко не повний перелік рекреаційно-туристичних куточків Миколаївщини. З пам'ятками природи та історії Миколаївської області знайомить книга: Заповідні місця Миколаївщини : фотоальбом . - К. : Комп'ютерні системи, 2002.

Унікальний природний та історичний комплекс, який завжди привертає увагу туристів – легендарна Хортиця. Хортиця – найбільший остров на Дніпрі, а й на усіх річках Європи. Природа острова унікальна. На його території поєднуються усі ландшафти України: плавневі ліси та луки, справжні та петрофітні степи, скелясті відшарування гранітів, балки, нагорні діброви, висячі

болота, озера. Найславетнішим в історії Хортиці є період запорозького козацтва. Тут на невеличкому острові Мала Хортиця у 1552 р. князь Дмитро Вишневецький, згуртувавши козаків, побудував фортецю («городок»), що стала прообразом Запорозької Січі. У книзі: **Хортиця. - Запоріжжя : Дике поле, 2006.** розповідається про Національний заповідник “Острів Хортиця”, його пам'ятки історії та природні мальовничі куточки, що давно стали улюбленим місцем здорового відпочинку.

Крим – це унікальна місцевість, де зустрілися гори і море, ріки й озера, безкрайні степи і багаті ліси. На Ангарському перевалі катаються на лижах, і водночас у Ялті цвітуть троянди. У Місхорі п'янить солодкий запах магнолій, а в горах розквітли фіалки... Так дивовижно переплітаються в Криму пори року. Книга: Перлинни Криму/ Жемчужини Крима. - К. : Спалах, 2002 запрошує у край неповторної краси, яким є цей унікальний маленький півострів. Тут є де побувати. Недаремно Крим називають музеєм просто неба.

Історико-культурний потенціал, матеріальні та духовні цінності народу мають важливe значення для розвитку туризму в Україні. Пам'ятки культури, історії, архітектури, народної творчості – усе надбання українського народу відрізняється унікальністю і неповторністю, тож не може не привертати уваги іноземних туристів, адже людині завжди було притаманно цікавитися культурою та мистецтвом інших етнічних груп.

У багатій історико-архітектурній спадщині України визначне місце належить пам'яткам оборонної архітектури – фортецям, замкам, оборонним храмам, міським укріпленням. Книга: **Рутинський М.Й. Замковий туризм в Україні : навч. посібник для студ. вищих навч. закладів . - К. : Центр учебової літератури, 2007** послідовно розкриває географічні особливості поширення, знайомить з історичними долями й аналізує сучасний стан збереженості пам'яток фортифікаційного зодчества та характеризує перспективи застосування їх у готельну та анімаційно-туристичну сферу.

Ефективність рекреаційної діяльності значною мірою залежить від розгалуженості об'єктів інфраструктури та наявності кваліфікованих трудових ресурсів. Особливе місце в інфраструктурі туризму посідають підприємства готельного та ресторанного господарства, адже вони сприяють задоволенню базових потреб туристів – проживання та харчування. Суттєвим фактором для формування інфраструктури гостинності в Україні є наш менталітет, риси слов'янського темпераменту, особлива увага до гостей, створення для них комфортних умов при розміщенні, забезпечення їх якісною їжею. Ще за часів Київської Русі князь Володимир Мономах у своєму “Поучении” заповідає синам ставлення с повагою до гостей, оскільки ці люди “мимоходячи рознесуть по світу добру або лиху вість”. Про історію та сьогодення готельної сфери в Україні а також про основи організації роботи і надання послуг в готельному господарстві можна дізнатись з підручника: **Мальська М. П. Готельний бізнес: теорія та практика. - К. : Центр учебової літератури, 2012.**

Організація обслуговування туристів має надзвичайно велике значення і потребує вирішення цілого комплексу питань, в тому числі, й організації харчування за місцем їх тимчасового проживання. Частка об'єктів ресторанного господарства у готелях та інших місцях короткотермінового проживання на сучасному етапі має тенденцію до зростання. У підручнику: **Організація обслуговування у закладах ресторанного господарства . - 2-ге вид., перероб. та доп. - К. : Центр учебової літератури, 2011,** розкриті особливості організації процесу обслуговування в ресторанах, барах і кафе, у закладах ресторанного господарства при готелях. Визначені основні правила й вимоги при обслуговуванні учасників культурних, громадських, спортивних заходів, іноземних та вітчизняних туристів.

Індустріальний розвиток цивілізації, забруднення довкілля, збільшення психологічного навантаження на людину через прискорення темпу життя, все частіше змушує людей шукати відпочинку та оздоровлення в екологічно благополучних регіонах світу. Сьогодні рекреація постає як глобальне явище, що має стабільні темпи зростання, тому її вважають одним з найперспективніших напрямків суспільно-економічного розвитку. Таким чином, у багатьох державах рекреаційний та пізнавальний туризм став не лише самостійною галуззю економіки, але й життєво необхідною формою задоволення потреб людини. Важливим є сприяння розвитку рекреаційного туризму і його інфраструктури на основі врахування регіональних особливостей України. Пріоритетними напрямами

для урізноманітнення туристичних пропозицій України на міжнародному ринку є розвиток культурно-пізнавального, екскурсійного, релігійного, екологічного, спортивного, а також сільського зеленого туризму. Наша країна має багаті туристичні можливості, вигідне для туризму місце розташування на перехресті шляхів між Заходом та Сходом. Отже, в Україні є всі умови для того, щоб стати туристичною державою світового рівня.